Carl Asschenfeldt-Hansen

Gullgruben: Andre Peters brev

En bibelforklaring (1903–05)

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Carl Asschenfeldt-Hansen: *Gullgruben: Andre Peters brev* (En bibelforklaring (1903–05)).
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 25. november 2026.

Innhold

Innledning til Andre Peters brev 1
562. Adresse og hilsen. Formaning til å la den store nåden de hadde fått, folde seg ut i et hellig kristenlivs dyder (1,1–5) 4
563. Den sjudobbelte kjeden (1,5–11) 7
564. Apostelens iver etter å minne leserne, med sin brå død for øye. Hans vitnesbyrd om Kristus er et øyenvitnes og stadfester det profetiske ord, som leserne måtte gi akt på, veiledet av Guds Ånd (1,12–21) 10
565. Advarsel mot kommende falske lærere. Gud skulle la dommen komme over dem like visst som han i gamle dager lot dommen komme over de ugudelige, men fridde ut de rettferdige (2,1–9) 13
566. Vranglærernes frekkhet, utukt, pengegriskhet og oppblåste ord om en frihet som bare var trelldom. Med dem var det siste blitt verre enn det første (2,10–22) 17
567. Advarsel mot dem som ville nekte Herrens gjenkomst og spottet menighetens forventning om den (3,1–9) 21
568. Herrens dag med den store omveltningen og deretter de nye himler og den nye jord. Formaninger med alt dette for øye (3,10–13) 26
569. Sluttformaning (3,14–18) 29
Om Carl Asschenfeldt-Hansen 32

Innledning til Andre Peters brev

Dette brevet sier selv at det er skrevet av apostelen Peter (se 1,1). I 1,14 og 1,16–18 hentyder det til to hendelser i apostelens liv. Den ene er da den oppstandne Frelseren møtte ham ved Gennesaretsjøen og forutsa hans brå død. Den andre er da Peter var med på fjellet der Herrens herlighet ble åpenbart.

Videre ser vi (3,1) at brevet sier seg å være skrevet til de samme leserne som apostelens første brev var sendt til.

Brevet må da være skrevet en gang mellom det første brevet og apostelens henrettelse. Av det følger at det ikke kan være skrevet lenge etter det første brevet, for tiden imellom var jo ikke særlig lang. I innledningen til Første Peters brev så vi at dette første brevet hans med sikkerhet må være skrevet etter apostelen Paulus' død. Og ettersom apostelen Peters død må ha fulgt ikke så lenge etter, må brevene være kommet med kort mellomrom. 2 Pet 3,1 begynner også slik: «Mine kjære! Dette er alt det andre brevet jeg skriver til dere.»

Også grunnen til dette andre brevet blir nevnt i brevet selv. Peter var bekymret for at leserne skulle bli forvirret av vranglærere. De blir framstilt (2,1) som slike som «skal komme», altså som noe framtidig, men likevel som en fare som truet nær. Og skildringen av disse vranglærerne er så bestemt at en forstår at de allerede må ha stått fram andre steder. At brevet skulle være et ord for framtiden, sier han også uttrykkelig i 1,15: «Men jeg vil med iver arbeide for at dere alltid etter min bortgang skal kunne minnes dette.»

Vranglærerne blir skildret som mennesker som gav seg over til utukt og griskhet. De påberopte seg falskelig apostelen Paulus' ord

om et kristent menneskes frihet (se 3,16), og de var beruset av åndelig hovmod (se 2,10). Apostelen betegner dem som slike som hadde vært inne under kristendommens lys, men så hadde vendt tilbake til hedenskapets skitne søle (2,22).

Skildringen av vranglærerne minner oss om Paulus' pastoralbrev, brevene til Timoteus og Titus. De stammer jo fra den siste tiden av Paulus' liv og ligger altså ikke så lenge før dette andre brevet fra Peter. Det er spirene til det som senere ble kalt gnostisismen, som vi møter her så vel som i de nevnte brevene fra Paulus.

Overfor disse vranglærerne blir leserne formant til å stå fast (3,17). Særlig formaner brevet leserne til å ha en rett «erkjennelse» av vår Herre Jesus Kristus. Det var jo fra den kanten vranglærerne ville forvirre dem. Med dypsindig klingende talemåter prøvde de å forvrenge hele kristendommens vesen. Derfor ligger det apostelen Peter så sterkt på hjertet at lesernes tro kunne eie den sunne klarheten, i motsetning til den «uvirksomme» og «ufruktbare» såkalte kunnskapen som vranglærerne kom med.

Brevet faller i hovedsak i tre deler. Først møter vi en inderlig påminnelse om at alt «som tjener til liv og gudsfrykt», allerede var gitt dem i den troens erkjennelse som de hadde fått del i (1,1–11). Når en har alt en trenger, hvorfor da løpe etter noe nytt og miste fotfestet!

Denne påminnelsen begrunner han deretter (1,12–2,22). Dels bygger han på den apostoliske myndigheten han hadde fått som «øyenvitne» til Kristi makt og herlighet (1,12–21). Dels maler han de falske profetene for dem, med advarende forbilder fra Det gamle testamente (kap. 2).

I brevets tredje del blir spotternes tale mot Herrens gjenkomst gjendrevet. Brevet slutter med en hjertelig formaning om å vente på Herren på rett måte, i åndelig fasthet og sunn åndelig vekst.

Særlig kap. 2 viser en påfallende likhet med Judas' brev, en så stor likhet at det ene brevet må ha hatt det andre til forbilde. Meningene har vært delt om det var Judas som fulgte Peter, eller Peter som fulgte Judas. Det første synes likevel å være det mest naturlige. Judas' brev taler om vranglærerne som noen som «har sneket seg inn» (Jud 4), så hans brev må sikkert være senere enn Peters. Og Jud 17–18 synes rett og slett å sitere 2 Pet 3,3. Også av andre grunner blir det styrket at Judas' brev er det seneste.

Når det gjelder ektheten, om brevet virkelig er skrevet av apostelen Peter, slik det sier seg å være, har meningene vært og er fortsatt delte. Andre Peters brev var ikke mye kjent i den eldste kirken. Den gamle syriske kirken hadde det ikke i sitt Nye testamente. I den vesterlandske kirken synes det ikke å ha vært kjent før i det tredje århundret. Kirkehistorikeren Eusebius regner det blant de «omstridte» skriftene. De ytre vitnesbyrdene er ikke avgjørende, verken mot eller for.

Spør vi om de indre vitnesbyrdene, har noen ment at det var så stor forskjell i innhold og form mellom dette brevet og Første Peters brev at det vanskelig kunne være av samme forfatter. Men da må vi huske at Første Peters brev var et trøstebrev, særlig med tanke på de ytre trengslene, mens dette andre brevet advarer og tar for seg en svært særegen slags vranglærere. Et annet emne fører nødvendigvis også med seg et annet preg. Likevel er det også mange likhetspunkter. I begge brevene finner vi for eksempel den samme måten å trekke fram Det gamle testamente på og slik kaste lys over den nye pakt.

Hovedvitnesbyrdet for at brevet er ekte, ligger i dets rikt velsignede innhold og i den apostoliske myndigheten det trer fram med. Riktignok hendte det av og til i eldre tider at noen gav ut skrifter i ansette menns navn for å gi ordet vekt og myndighet. Men det synes å være helt umulig at et menneske som ville seile under falskt flagg og tre fram i en apostels navn uten å være det, kunne skrive et slikt brev som dette.

Forfatteren kaller seg øyenvitne til Herrens forklarelse på fjellet og hentyder til møtet med den oppstandne Frelseren ved Gennesaretsjøen. Var det en annen enn Peter selv som hadde skrevet brevet, ville forfalskningen være så anstøtelig at det umulig kunne tenkes at Guds Ånd ville følge et slikt brev. Men brevet er tydelig nok båret av Herrens Ånd. Det hever seg så høyt over alle andre etterapostoliske skrifter at vi ikke kan tvile på at det virkelig er av apostelen Peter, slik det sier seg å være. De grunnene som blir ført fram mot det, er på ingen måte avgjørende.

Hvorfor dette brevet ikke ble så kjent og utbredt i eldre tider, kan vi naturligvis ikke si noe om nå. Men vi kan hvile i det som også flere og flere av Ordets utleggere slutter seg til: at vi her har et siste ord fra klippemannen Peter, et ord som er båret av Guds Ånd.

562. Adresse og hilsen. Formaning til å la den store nåden de hadde fått, folde seg ut i et hellig kristenlivs dyder (1,1–5)

Det avsnittet (v. 1–11) som apostelen innleder formaningsordet sitt med, faller i tre deler. Først kommer adressen og hilsenen (v. 1–2). Så peker han på de store nådegavene de hadde fått, for at de skulle «få del i guddommelig natur» etter å ha sluppet unna verdenslivet med dets «fordervelse» og «lyst» (v. 3–4). Til sist formaner han dem til å la denne nåden bære frukt. Da skulle ikke erkjennelsen deres av Herren være uvirksom, men tvert imot vise seg i iver etter å holde fast på den nådestanden de hadde fått del i (v. 5–11).

Når det gjelder adressen, er det særegne at apostelens navn (etter grunnteksten) er Simeon Peter. Ved å nevne sitt fulle navn peker apostelen på sin jødiske herkomst. Det stemmer med måten han betegner leserne på, nemlig som dem som har fått «den samme dyrebare troen». Det er en tro av samme verdi som den som var gitt den kretsen apostelen hørte til etter nasjonalitet, nemlig jødekristne.

Apostelen skriver jo til de samme leserne som i det første brevet, og det var (se 1 Pet 1,1) menighetene i Lilleasia, den kretsen av hedningkristne som særlig var ført til troen ved apostelen Paulus' arbeid. Slik er Peter her helt enig med Paulus i at de hedningkristne ikke på noe punkt stod tilbake for de troende av Israel, men hadde en tro av samme verdi. Den hadde de fått av nåde, «ved vår Gud og frelser Jesu Kristi rettferdighet».

Gud gjør ikke forskjell på folk. Det sa den samme apostelen Peter i sin tid i Kornelius' hus: «Jeg skjønner i sannhet at Gud ikke gjør forskjell på folk» (Apg 10,34). Hedningenes sjeler er like dyrebare for ham som jødenes sjeler. Han gjør ingen forskjell. Alle hans troende har fått den samme skatten i eie, den frelsende troen, selv om de særlige nådegavene kan være forskjellige.

I v. 1 har mange funnet et vitnesbyrd om Kristi guddom. De knytter da ordene «vår Gud og frelser» sammen og fører begge betegnelsene tilbake på Jesus Kristus. Men her betegnes kanskje heller både Faderen og Sønnen. Likevel ligger det tilstrekkelig vitnesbyrd om vår Frelsers guddom i at de blir knyttet sammen som ett.

Hilsenen i v. 2 minner mye om hilsenen i Første Peters brev. Begge steder finner vi ønsket om nåde og fred i voksende fylde («i rikt mål»), en hilsen som peker gledesfylt framover. Men her i Andre Peters brev er det føyd til: «gjennom erkjennelsen av Gud og Jesus, vår Herre».[1]

Vi har allerede pekt på i innledningen at ordet «erkjennelse» ofte møter oss i dette brevet. De falske lærerne ropte på kunnskapen, men den var bare falsk. I motsetning til dem vil apostelen nettopp føre leserne dypt inn i den rette kristne erkjennelsen, som er noe annet enn bare kunnskap. «Erkjennelse» betegner ikke bare hodets viten, men at hjertet lever i sannheten. På samme måte taler Skriften så ofte om å «kjenne» Herren, og med det menes alltid et levende forhold til Herren. Se for eksempel Joh 17,3: «Og dette er det evige liv, at de kjenner deg, den eneste sanne Gud, og ham du utsendte, Jesus Kristus.»

Med v. 3–4 innleder han formaningen som følger i v. 5–7. Og vi skal legge merke til at formaningen begynner nettopp med å peke på den nåden de hadde fått del i. All evangelisk formaning må bygges på nådens grunnvoll, så sant all kraft til helliggjørelse bare springer ut av at troen tar imot Guds nåde.

«Alt som tjener til liv og gudsfrykt», har Frelserens guddommelige makt gitt oss. Alt vi trenger for å «leve» i dypeste forstand, leve i fellesskap med Gud, har Kristi mektige hånd gitt oss. Det blir oss personlig til del nettopp «ved erkjennelsen av ham («kunnskapen om ham») som har kalt oss ved sin egen herlighet og kraft», ved at han lar sin herlighet lyse over oss og sin kraft virke i oss (v. 3).

[1] NB: «gjennom kunnskapen om Gud og Jesus, vår Herre».

Ved dette (v. 4), ved å gi oss alt som hører til vår frelse og føre oss inn i den sanne, levende erkjennelsen av Gud, har Herren gitt oss «de største og mest dyrebare løfter». Han har både oppfylt løftene i den gamle pakt og samtidig gitt oss løfter for framtiden om herlighetens rike. Sannelig er det «de største og mest dyrebare» løfter og nådeløfter.

Men målet med hele denne fylden av gaver og løfter er å gi oss del i guddommelig natur, så Guds bilde igjen kan lyse fram. Derfor sendte han sin gave for «å rense og ganske forsøde vår slekts fordervede grøde». Men skal vi få del i Guds natur, slik vi er gjenfødt til i dåpen «av uforgjengelig sæd» (se 1 Pet 1,23), må vi ha brutt med synden. Derfor føyer apostelen også til: «etter at dere har flyktet bort fra fordervelsen i verden». Det er den fordervelsen som har sin rot i «lysten», den onde lysten som strider mot Gud.

«Del i guddommelig natur» betegner her det samme som Skriften andre steder kaller at Jesus Kristus bor i hjertene våre (se Joh 14,23 og Gal 2,20), eller at Ånden bor i oss (se Rom 8,11). Og bruddet med fordervelsen i verden, som kommer av lysten, er jo det samme som apostelen Paulus kaller at det gamle mennesket blir korsfestet og dødet (se Rom 6,6). Vi møtte den samme tanken i 1 Pet 4,1.

Men når Herren slik har gitt oss alt vi trenger til salighet, nettopp for at vi ved det kan bli frelst ut av fordervelsen i verden og inn i Guds vesen, så gjelder det sannelig også å «legge all vinn på», «nettopp derfor», at dette målet for Guds nåde kan bli virkeliggjort i oss. Vi skal legge for dagen et liv som kan være et verdig takkoffer for alt Gud har gitt oss. Og hvordan et slikt liv skal legges for dagen, utvikler apostelen nå i en hellig kjede av kristne dyder, der det ene leddet stadig springer fram av det andre.

563. Den sjudobbelte kjeden (1,5–11)

Apostelen begynner med «troen» som kilden som den sjudobbelte kjeden veller fram av. Troen forutsetter han hos leserne. Brevet hans er jo uttrykkelig sendt til dem som har fått denne dyrebare gaven. Men denne troen skal vise seg i «rett liv». Det greske ordet betegner egentlig «handlekraft», den moralske dyktigheten og fastheten, i motsetning til slapphet. Uten et slikt rett liv blir troen død og vissen.

Men til det rette livet, som det første leddet i kjeden, må det som neste ledd være knyttet «kunnskap». Det er skjønnsomhet, en kristen forstandighet som skjønner å ta livets forhold på rett måte og ikke lar seg styre av øyeblikkets innfall. Mangler den moralske kraften denne egenskapen, er den med rette blitt sammenlignet med «en blind kjempe».

Denne skjønnsomheten krever igjen «selvbeherskelse» som følgesvenn. Hva hjelper det å kunne skjønne hva som er rett og plikt, når en ikke er villig til å avholde seg fra det som skader forholdet vårt til Gud! Men en slik selvbeherskelse krever selvfornektelse. Derfor må den ha «utholdenhet» i følge, det sinnet som ikke blir trett i kampen, men holder ut med å bære fram de offer som ofte er svært smertefulle for kjøtt og blod.

Og en slik utholdenhet får først sin sannhet og sin kraft når den er forent med «gudsfrykt», slik at en for Guds skyld bøyer seg under det en har å lide og bære. Også hedningene og vantro navnekristne kjenner den såkalte «resignasjonen», at en finner seg i sin skjebne. Men bare Guds barns tillitsfulle ærefrykt for den himmelske Faders

vilje kan villig ta byrden opp som sendt fra ham. Gudsfrykten blir da utholdenhetens indre kraft.

Men gudsfrykten må igjen vise sin sannhet i «broderkjærlighet». «Den som ikke elsker sin bror som han har sett, hvordan kan han elske Gud, som han ikke har sett?» (1 Joh 4,20). Om kjærligheten til Guds barn er der eller ikke, vil alltid være et mektig vitnesbyrd for eller mot et menneskes gudsfrykt. Men til broderkjærligheten må det også knyttes «kjærlighet til alle», ettersom Guds kjærlighet jo strekker seg ut etter alle mennesker. Bare å elske dem som elsker oss, er ikke etter Herrens ord (se Matt 5,44–48).

I v. 8–9 begrunner apostelen nærmere denne formaningen sin. Han peker på at nettopp disse kristne dydene, der de finnes, og ikke bare smått og knapt, men i stadig vekst, er et uttrykk for at erkjennelsen av vår Herre Jesus Kristus ikke gjør mennesker «uvirksomme eller ufruktbare». Den er en levende kraft i menneskehjertet (v. 8).

Og dette blir enda mer bekreftet ved at der disse kristne dydene mangler, er også den levende erkjennelsen av Herren blitt svekket. En er blitt «blind», «nærsynt», svaksynt. (Ordet for «nærsynt» i v. 9 betegner at den nærsynte myser med øynene.) Det indre øyet har tatt skade, for en slik «har glemt renselsen fra sine gamle synder». Han har glemt den usigelige nåden han fikk del i i dåpens stund, da Kristus renset ham fra syndelivet «ved vannbadet i Ordet» (Ef 5,26).

Blir syndsforlatelsens nåde glemt, og husker en ikke hva en er av naturen, og hvilken elendighet en er blitt fridd ut fra, da blir nåden en død kapital for en. Erkjennelsen blir bare en ytre kunnskap. Da står en i fare for å miste den nåden en har tatt imot. Den kan bare bevares når den får være en livskraft i et menneskehjerte.

Så slutter apostelen denne innledende formaningen ved nok en gang å legge brødrene alvorlig på hjertet at det «derfor» gjaldt for dem å være «desto mer ivrige etter å gjøre deres kall og utvelgelse fast». Med utvelgelse må vi her forstå den virkningen av Guds nådekall som finner sted når kallet blir tatt imot: at en blir utvalgt fra verden til å være Herrens (se Joh 15,19: «Jeg har utvalgt dere av verden»).

Når brødrene her blir formant til å gjøre sitt kall og sin utvelgelse fast og urokkelig, sier det oss tydelig at Guds kall og utvelgelse aldri er ubetinget, men alltid også beror på vårt forhold til det. Det er ingen forutbestemmelse som virker med nødvendighet. Mennesket

kan forspille sin utvelgelse ved troløshet, og det kan «gjøre den fast» ved at det stadig inderligere tilegner seg nådens gave og oppgave.

Men der hjertet er oppriktig og «arbeider på sin frelse med frykt og beven» (Fil 2,12), der skal det sannelig også skje ved Guds kraft at en, som det står her (v. 10), «aldri noen gang» skal «snuble», det vil si ikke falle slik at en blir liggende på veien, ikke bukke under. Tvert imot vil Herren da gi hjertet «inngang i vår Herre og frelser Jesu Kristi evige rike», og det «rikelig» (v. 11). Allerede her i nådens dager lukker Gud døren vidt opp for hver den som ærlig og ydmykt streber framover i livet med Gud.

«For hver den som har, til ham skal det bli gitt, og han skal ha overflod. Men den som ikke har, skal bli fratatt selv det han har» (Matt 25,29). Det er en åndelig grunnlov i Guds rike. Måtte du og jeg, kjære leser, ha det sinnet som vil holde fast og vil framover! Da skal vi ikke bli liggende på veien eller stå i stampe, åndelig talt. Da skal vi ikke komme til å stå utenfor når Jesu Kristi evige rike blir åpenbart i sin herlighet.

Er himlen ditt mål, å, så søk den med flid,
gå ikke tilbake, ei hit eller dit,
til verden og lystene dine!
Er Kristus din kostbare perle og skatt,
så bli da hos ham ved dag og ved natt
og tenk på hans død og hans pine!

564. Apostelens iver etter å minne leserne, med sin brå død for øye. Hans vitnesbyrd om Kristus er et øyenvitnes og stadfester det profetiske ord, som leserne måtte gi akt på, veiledet av Guds Ånd (1,12–21)

Dette avsnittet faller i tre deler (v. 12–15, v. 16–18, v. 19–21). I v. 12–15 sier apostelen at han vil minne dem om dette alltid. Han tenker på det han har sagt i det foregående: at bare den som Kristus-erkjennelsen viser seg fruktbar hos, skal gå inn i det evige riket. Riktignok kjente de sannheten og stod fast i den (v. 12). Men likevel var det nødvendig med påminnelse, for at hjertene skulle være rett våkne (v. 13).

Og apostelen ville bruke tiden mens han ennå hadde den. Han visste jo av det vår Herre Jesus Kristus en gang hadde sagt til ham ved Gennesaretsjøen (Joh 21,18–19), at han skulle dø en brå død (v. 14). Nettopp derfor skrev han til dem, for at de også etter hans bortgang skulle ha noe som kunne minne dem om det.

I verden blir det så ofte sagt at en ikke trenger å høre Guds ord, fordi en jo kjenner det alt sammen fra før. Men slik sier ikke Guds barn. Vi vet, som apostelen sier her, at det er nødvendig for oss stadig å få påminnelsen gjentatt for hjertene våre. Det er nettopp fordi vår

erkjennelse ikke bare er kunnskap, slik som den døde troen, men et liv som trenger næring.

Apostelen sammenligner det jordiske legemet med en «hytte» (v. 14), et telt som fort kan bli tatt ned og lagt av som et klesplagg. Det skal vi alltid minnes: at vi bor som i et telt, og at livet vårt her på jorden snart er forbi. Jo mer levende denne tanken står for oss, desto dypere blir trangen til stadig å lytte på ny til den gamle sannheten om synd og nåde.

«Min hytte skal brått legges ned», skriver han (v. 14). Det var jo den brå, voldsomme døden Herren hadde forutsagt for Peter. Men i det lå det at den ville komme fort over Peter, slik at han da ikke lenger ville få anledning til å minne dem. Og fordi det skrevne ord står fast, skrev han nå i tide.

I v. 16–18 begrunner han det han har å formane dem om. Han viser til at det var pålitelig tale han og de andre apostoliske vitnene førte fram, for det var et vitnesbyrd om det de selv hadde opplevd. Vranglærernes visdom bestod av «kløktig uttenkte eventyr». Men de apostoliske vitnenes ord om «vår Herre Jesu Kristi makt og gjenkomst» var et sannferdig vitnesbyrd (v. 16).

De hadde jo selv vært øyenvitner til den majestetiske åpenbaringen av hans herlighet, den gangen de (Peter, Jakob og Johannes) var sammen med ham på «det hellige fjell», der Gud Faders røst lød til Sønnen (v. 17–18). De hadde altså både sett og hørt at Herren ble herliggjort. Hvem kunne da bedre vitne om den kommende åpenbaringen av Kristi herlighet!

Og ved dette var «det profetiske ord», løftene fra den gamle pakt, blitt «desto fastere». Det var altså all grunn til å gi akt på det. Om dette profetiske ordet taler apostelen nå (v. 19–21). Så visst som Det nye testamente ligger skjult i Det gamle, så ligger også Det gamle testamente med sitt profetiske ord åpent og stadfestet i Det nye. Og nå skinner det for oss «som en lampe som lyser på et mørkt (egentlig «et dystert») sted».

Denne verden blir sett som et mørkt og uhyggelig sted. Men der har Guds barn likevel et lys å se ved, nemlig det profetiske ordet som er stadfestet i Kristus. Og det lyset skal vi gi nøye akt på, inntil de mektige lyskreftene bryter fram, som for alltid skal jage de dystre skyggene

på flukt, «inntil dagen lyser fram og morgenstjernen går opp i deres hjerter».

Morgenstjernens tid må betegne tiden umiddelbart før Herrens gjenkomst. Det er tiden da Menneskesønnens tegn (Matt 24,30) skal bli åpenbart, da de troende skal løfte hodet i visshet om at forløsningens stund er nær (Luk 21,28).

Når dagen lyser fram, blir lampens lys overflødig. Da er det profetiske ordet oppfylt.

Men for ikke å la oss forvirre når det gjelder Herrens gjenkomst, skal vi være klar over at «ikke noe profetord i Skriften er gitt til egen tydning» (v. 20). De mange villfarelsene oppstår når en tar det enkelte profetordet for seg og tyder det etter egen forstand. Nei, profetien er «aldri» brakt fram «ved menneskers vilje». Den kommer fra Den Hellige Ånd, som drev de mennene Gud sendte, da de profeterte. Derfor kan profetien også bare tydes ved den samme Ånd.

Vranglærerne ble jo ikke drevet av Guds Ånd, og derfor manglet de nøkkelen som låser opp profetien. Vil vi se lys i Guds lys, må vi ha gitt Guds Ånd makt i hjertene våre og bli båret og drevet av den samme Ånd som bor i Den hellige skrift.

Overfor alle som vil gi seg av med å tolke Skriften for oss, blir det første spørsmålet: Stemmer den ånden som bor i dem, med Skriftens Ånd? Alle tolkninger som springer ut av egen skarpsindighet og bare menneskelig klokskap, er uten vekt, for de mangler det ene nødvendige.

Men i Guds barns hjerter vil Guds Ånd vitne klart når oppfyllelsen av det profetiske ordet er for hånden. Åndens lys vil være som den hellige morgenstjernen i de helliges hjerter og vitne: Nå lyser dagen fram.

Stråll fram, du frydefulle dag
med fromme,
da alt så vel i rette lag
skal komme,
når englesangen
og når harpeklangen
skal hilse livets sol, som er oppgangen.

565. Advarsel mot kommende falske lærere. Gud skulle la dommen komme over dem like visst som han i gamle dager lot dommen komme over de ugudelige, men fridde ut de rettferdige (2,1–9)

Med dette kapitlet kommer vi til brevets andre hoveddel. Her advarer apostelen alvorlig mot de forførende åndene, som det viste seg så mange av mot slutten av den apostoliske tiden. Særlig i brevene til Timoteus og Titus bekjemper Paulus lignende vranglærere, og det samme gjør apostelen Johannes i sine brev.

Peter hadde i det foregående talt om de sanne profetene i Israel, som talte drevet av Den Hellige Ånd. Derfra går han nå over til å minne leserne om at det også «i folket» i gamle dager fantes «falske profeter». Side om side med Guds virkelige sendebud gikk det bedragere som løgnaktig tok seg navn av profeter.

Men var det slik under den gamle pakt, kunne ikke den nye paktens menighet vente seg bedre kår. Fienden arbeider ikke mindre nå enn før. Han sår sitt ugress også blant dem som kaller seg med den kristne kirkes vakre navn.

I v. 1–3 maler apostelen i korthet hvordan disse falske lærerne er. Han forutsier at de skal komme, og skildrer dem først i deres forhold

til kirken. Inn i den ville de «lure inn» sekter og splittelser som ville føre til fortapelse (v. 1). Bak deres fordervelige vesen stod en frekk fornektelse av «den Herre som kjøpte dem». Kristi herremakt ville de ikke anerkjenne. De ringeaktet hans frelserkjærlighet, som så dyrt hadde kjøpt syndere ut fra syndens makt. De ville jo ikke ut av synden. De ville bare pynte sin skammelige ferd med Kristi navn og ellers fortsette i sine lyster.

Apostelen forutsier at de skulle føre over seg selv en «brå fortapelse». Men de ville komme til å skade mange flere enn seg selv (v. 2). «Mange» ville de rive med seg på sin «skamløse ferd». De ville føre til at «sannhetens vei» ble «spottet» av dem som stod utenfor kirken. Disse ville gi kristendommen skylden for lastene til dens falske bekjennere.

Bak den kunstig «oppdiktede» talen til disse falske lærerne stod den rene «griskhet». Det var «vinning» de falske lærerne jaget etter. Alt gikk bare ut på å utnytte ofrene deres (v. 3). Det var de to hedenske lastene, sanselighet i kjødets lyst og griskhet, som her i kristen forkledning ville prøve å bore seg inn i Guds menighet.

Nok en gang vitner apostelen om at dommen for lenge siden var gjort ferdig over dem. «Deres fortapelse sover ikke», sier apostelen. Likesom det i Sal 121 sies om Gud at «han slumrer ikke og sover ikke, Israels vokter», slik sover heller ikke Guds dom. Han er en hellig Gud, som ikke lar seg spotte.

I v. 4–9 viser apostelen nå med tre forbilder fra gamle dager hvordan dommen sannelig kommer over de ugudelige. Det første eksemplet er hentet fra englenes fall. «For Gud sparte ikke de englene som hadde syndet, men styrtet dem ned og holdt dem lenket i avgrunnens mørke inntil dommen» (v. 4).

Om det tenkes på det første englefallet, djevelens fall, eller på et senere fall, som noen mener å finne antydet i 1 Mos 6 (se forklaringen av det stedet), er et omstridt spørsmål. Likevel kan det som sies her, godt passe på det første englefallet, det djevelske opprøret mot Gud. Grunntekstens ord «avgrunnen» (se Luk 8,31) er ikke det samme som «de dødes rike». Det betegner det dypeste dyp, der djevlene holdes i forvaring til dommen. Likevel skal vi neppe forstå det som et ytre sted, men som en åndelig tilstand: Disse falne englemaktene er utestengt fra Guds lys og bundet under dommen av Guds vrede.

Djevlene er i lenker. Riktignok har de et visst spillerom inntil dommens dag, et spillerom som de demonene som er nevnt i Luk 8,31, var redde for å miste allerede før dommens dag. Djevelen og hans onde ånder farer jo omkring som glupske rovdyr. Men det er trøsten at de likevel ikke kan komme lenger enn Gud tillater dem. De er likevel fanger og i lenker, selv om de ennå kan røre seg innenfor sitt område.

Men sparte ikke Gud englene, disse høye åndevesenene, hvordan skulle han da spare de falske lærerne! Ingen ytre høyhet, heller ikke det å bære det kristne navnet, kan frelse fra Guds dom hvis en forlater sannhetens vei.

Det neste eksemplet (v. 5) er hentet fra vannflommen. Det viser oss at et stort tall av skyldige på ingen måte avverger Guds dom, like lite som det lille tallet av troende gjør Guds frelsende nåde over dem mindre omsorgsfull. Den dag i dag blir det så ofte sagt av dem som står sannheten imot: Skulle alle de som ikke vil omvende seg, virkelig gå fortapt, en så stor flokk? Og skulle den lille flokken av hellige virkelig være de eneste som var på frelsens vei?

Verden avviser denne tanken som fullstendig urimelig. Men se da på vannflommen! Tallet frelste ikke de ugudelige. Og på den andre siden: at Noah bare var «selv den åttende», hindret ikke Gud i å la sin bevarende makt folde seg ut for den lille flokkens skyld.

Når apostelen minner om dette, ligger det for alle tider en trøst i det for Guds folk, ved siden av den veldige advarselen til verdens folk. Selv om svært mange lar seg forføre av de falske røstene, og selv om de trofaste blir få, skal det ikke anfekte Guds barn når det gjelder sannheten. Bare vi, likesom Noah, kan stå som «rettferdighetens forkynnere» og med liv og munn vitne om at vi vil lyde Guds vilje, da skal det stå fast at én mann med Gud er flertallet, det åndelige flertallet.

I v. 6–8 føres et tredje eksempel fram fra de gamle dager, nemlig ødeleggelsen av Sodoma og Gomorra. Disse byene satte Gud «til et forbilde på de ugudelige i fremtiden». Men den eneste mannen som holdt fast ved Herren, «den rettferdige Lot», ham visste Gud å fri ut. Vi vet av Skriften at Lot hadde stått svakt nok. Likevel vitner sodomittenes ord om Lot (se 1 Mos 19,9) at han ikke hadde gjort seg lik Sodomas barn. Han hadde lidd under «de lovløse gjerningene han så og hørte», slik apostelen sier det her (v. 7–8).

Det er alltid et kjennetegn på Guds barn, de som er rettferdige i troen, at de blir pint i sin sjel når de ser verdens ugudelighet. Har verden fått makt over hjertet, plager dens vesen en ikke lenger slik.

Lærdommen som disse eksemplene fra de gamle dager forkynner, understreker apostelen nå i v. 9: «Derfor vet også Herren å fri de gudfryktige fra prøvelser, men å holde de urettferdige i varetekt med straff til dommens dag.» Derfor skal Herrens folk ikke frykte, bare vi blir ham tro. Men de urettferdige, som elsker urett og står sannheten imot, de har grunn til å skjelve.

At du vil i dine lyster
fare fort, som du er van,
og deg dog ved Jesus trøster,
går i evighet ei an.
O, betenk det: Ett av to,
enten udi bønn og tro
syndens vei å fly og hate
eller lide sjeleskade.

566. Vranglærernes frekkhet, utukt, pengegriskhet og oppblåste ord om en frihet som bare var trelldom. Med dem var det siste blitt verre enn det første (2,10–22)

Den korte skildringen av vranglærerne i v. 1–3 i dette kapitlet blir nå ført videre i stykket vi har foran oss. I det foregående hadde apostelen talt om dommen som ventet alle urettferdige. Og denne dommen måtte først og fremst («særlig») ramme slike falske lærere som det her var tale om.

I første del av v. 10 skildrer han dem fra to sider. På den ene siden deres sanselighet: de «følger kjødets urene lyst». På den andre siden den overmodige hånen de viste mot alt som het herredømme. Denne siste siden ved dem blir utført videre i slutten av v. 10 og i v. 11–12. Selv om de selv var helt i djevelens makt, «skjelver de ikke for å spotte» de mektige åndemaktene.

Med «høye åndemakter» må det her menes åndsmaktene, og særlig de djevelske. De har jo ennå den makten Gud en gang gav dem, og er derfor menneskene langt overlegne i styrke. Denne styrken bruker de nå på en så forferdelig måte for å hindre mennesker i å nå saligheten. Men englenes bestemmelse var å være ånder som i Herrens tjeneste skulle være til hjelp for dem som skal arve frelse (Hebr 1,14).

Det kreves alvor overfor de djevelske maktene. Men disse vranglærerne lignet dem som i våre dager frekt sier at de «verken frykter Gud eller djevelen».

Guds ord lærer oss altså aldri å spotte djevlemaktene, men å stå dem imot. Apostelen viser til at «engler» – her menes de gode englene – som jo «er større i makt og styrke» enn vi mennesker, ikke feller noen spottende dom mot dem overfor Herren. Hva sikter apostelen til med disse ordene?

I Judas' brev v. 9, som følger dette Peters brev når det taler om vranglærerne, blir det vist til en apokryf fortelling om overengelen Mikaels strid med djevelen om Mose legeme. Men det er neppe dette apostelen Peter har i tankene. Det er heller fortellingen i tredje kapittel hos profeten Sakarja. Der så profeten ypperstepresten Josva stå for Herrens engels ansikt, og Satan stod ved Josvas høyre side for å stå ham imot. Han så også flere hellige engler stå der, men det lød ingen spottende tale.

Kjødelig spott hører overhodet ikke hjemme blant Guds barn, den er av det onde. Derfor lød ordet i Sak 3 bare slik: «Herren refse deg, Satan!» Vi må overlate dommen over de mørke, veldige åndsmaktene til Herren vår Gud, slik de hellige englene gjør, og la all spott fare. Det er jo bare ved Herrens kraft vi kan bli bevart overfor djevlemaktene.

Men disse vranglærerne bar seg at som «ufornuftige dyr», uten noen sans for det som er høyere (v. 12). De levde som dyr som følger instinktet sitt og ender med å bli fanget og ødelagt. Slik fór vranglærerne fram i blind forakt for «det de ikke kjenner», til sin egen undergang.

I v. 13 blir deres flotte levemåte og skamløse fråtsing skildret. Under den bedro de andres hjerter med sin tomme tale og levde høyt på bekostning av dem de bedro. I v. 14 blir deres utukt og pengegriskhet skildret. Pengegriskheten og straffen for den skildrer apostelen i v. 15–16 med blikk på Bileams eksempel. Denne profeten fra gammel tid «elsket urettferdighets lønn» og ville for vinnings skyld bruke profetgaven sin til å føre Guds folk i fordervelse. Han fikk sin straff og ble til skamme, endog ved det umælende trelldyret (se 4 Mos 22,28).

Slik har apostelen betegnet det giftige vesenet til disse vranglærerne. Ved det ble de «skjensler og skamflekker» for den kristne menigheten, og under dens flagg listet de seg fram. Nå maler han i v. 17–19

også det golde og skuffende ved alle deres tomme, forfengelige ord. Han sammenligner dem med «vannløse brønner», uttørkede kilder som skuffer den som vil slokke tørsten sin, og med skyer uten regn, som stormvinden driver av sted uten at de bringer forfriskning.

Han peker igjen på dommen som ventet disse løgnerne. Det motbydelige ved dem nådde sitt høydepunkt i at de særlig la seg etter de nyvakte. Dem som nettopp hadde flyktet bort fra den villfarne hedenske massen, lokket de med «kjødets lyster» (v. 18). De forvrengte den kristne friheten for dem til en frihet for kjødet. Disse menneskene, som selv var «forfallets treller», talte i høye toner om «frihet». Men på dem gikk Herrens ord i oppfyllelse: «Hver den som gjør synd, er syndens trell» (Joh 8,34).

I v. 20–22 blir den grufulle tilstanden til disse vranglærerne vist med blikk på at de en gang hadde kjent sannheten og en gang hadde vendt ryggen til verdens urenhet. Derfor var synden deres så mye mer forferdelig. De onde åndene hadde igjen fått full makt over dem, så det siste var blitt verre med dem enn det første (se Herrens ord i Matt 12,45). Det hadde vært bedre for dem aldri å ha kjent rettferdighetens vei.

Når det står (v. 21) at de hadde «vendt seg bort fra det hellige bud», tenker apostelen på troen på Kristus som noe som også forplikter til et hellig liv. Men det var nettopp dette hellige livet de ikke hadde villet leve. Vantroen har svært sjelden sin grunn i virkelig åndelig tvil. Som regel henger den sammen med at en ikke vil bøye seg under evangeliets krav om å forsake.

Apostelen slutter med å minne om et par ordspråk som synes å ha vært vanlige i folkemunne, for å betegne den motbydelige ferden til disse menneskene. Det første av disse ordspråkene finnes også i Ordsp 26,11, om «en dåre som gjentar sin dårskap».

Med disse bildene fra dyrelivet finner apostelen det rette uttrykket for disse bedragerne. De talte store ord, men hos dem var det en skjærende motsetning mellom det de lovte, og det de selv var. Og de hadde ingen som helst unnskyldning, som om de handlet i uvitenhet.

Men det dype alvoret som ligger i dette for alle kristne, er nettopp dette å komme i hu: «For ditt hus sømmer seg hellighet» (Sal 93,5). Gir en djevelen lillefingeren, tar han lett hele hånden. Og videre: Det hjelper ikke hva en en gang har vært og har eid, dersom en ikke

har det lenger. «Den som mener seg å stå, han se til at han ikke faller!» (1 Kor 10,12).

567. Advarsel mot dem som ville nekte Herrens gjenkomst og spottet menighetens forventning om den (3,1–9)

Vranglærerne som er omtalt i det foregående, disse slangene som hadde dukket opp i menigheten, var likevel ikke den eneste faren framtiden truet med. Apostelen advarer mot enda en fare, en fare som truet herlighetshåpet, dette hjertebladet i menigheten.

Både i sitt første brev og i dette andre viser apostelen Peter seg som håpets apostel. I det første brevet søker han stadig å styrke leserne til tålmodig lidelse under korset ved å vise til herlighetens uvisnelige krans. På samme måte søker han i dette brevet å oppmuntre dem til et nidkjært strev for å folde ut troslivet i de hellige dydene, ved å vise til «Kristi evige rike» og til Kristi «makt og gjenkomst».

For livet til Guds folk har det levende håpet den aller største betydning til alle tider. Blekner håpet, blir livet svekket og lammet, og med det kraften til å lide og virke for Herren. Men derfor har sjelefienden vår også stadig løgnens pil på buen for å ramme håpets ørn og hindre den i å svinge seg opp mot det høye med forventningens kraftige vingeslag.

Fienden vil gjerne skru ned for oss det profetiske ordet i Skriften, som apostelen Peter oppfordret Herrens venner til å akte vel på, denne lampen som lyser for oss her i verdens mørke (1,19). Aller helst vil han slokke den. Derfor sender han spottere som håner dette håpet som en dårskap. Det er dette apostelen forutser i kraft av den apostoliske Ånden som var gitt ham. Gjennom apostelen Peter har Herren

nettopp gitt oss dette ordet som vi nå skal betrakte, til vern for kommende dager, for «de siste dager» (v. 3).

Apostelen innleder formaningen sin (v. 1–2) med å minne dem om hva hensikten hadde vært med begge brevene han hadde skrevet til dem, også med dette andre brevet: Han ville «vekke deres rene sinn ved påminnelse» (egentlig «dagklare», det vil si sinn som er renset for skjulte baktanker og forbehold). Dette sinnet trenger stadig å holdes våkent hos et Guds barn. Og apostelen har her dette bestemte i tankene: De skulle akte på det profetiske ordets forutsigelser, slik det lød til dem både gjennom «de hellige profeter» i den gamle pakt og gjennom det budet som Frelseren hadde brakt dem gjennom apostlene.

I noen håndskrifter leses det: «deres apostler». Da tenker Peter på Paulus og hans apostoliske følgesvenner, som hadde arbeidet i de lilleasiatiske områdene som disse brevene er skrevet til. Det er åpenbart vitnesbyrdet i Guds ord om at Herren kommer igjen for å opprette herlighetsriket, han sikter til her. Og når han her, som i 2,21, kaller evangeliet «et bud», betegner han med det den påminnelsen om å føre et hellig liv som ligger i evangeliet, også i ordet om den kommende herligheten.

At det særlig er disse løftene i Ordet han har villet gjøre dem våkne for i brevene sine, understreker han her nettopp med tanke på den faren han nå vil peke på. Han skildrer denne faren for dem (v. 3–4): de spottende røstene som i de siste dager ville komme til å lyde mot løftet om Herrens gjenkomst. Med «de siste dager» menes her særlig tiden like før Herren kommer igjen. Røstene ville komme fra mennesker som «farer fram etter sine egne lyster».

Det er så lett å forstå at mennesker som søker sin lyst i denne verden, nødig vil høre om denne verdens undergang og om en ny verden som kommer fram, der «rettferdighet» (v. 13) skal hellige alt. Derfor prøver de å spotte denne tanken bort, og innholdet i denne spotten deres legger apostelen fram i v. 4. De vil si: «Hvor er det blitt av løftet om hans gjenkomst?» Og de vil peke på at alt jo forblir som det har vært fra skapningens begynnelse.

«Fedrene» – her menes sikkert de første slektleddene av troende kristne – hadde ventet at Herren skulle komme igjen, men han var jo ikke kommet. Fedrene hadde sovnet inn, og slekt kom etter slekt, men fremdeles var løftet ikke oppfylt. Så sluttet de uten videre av

dette at all tale om Herrens gjenkomst og verdens undergang bare var snakk.

Apostelen viser nå hvor tomme disse spotternes ord er. Først peker han (v. 5–7) på at alt likevel ikke hadde vært helt uforandret fra skapningens begynnelse. Det hadde allerede en gang skjedd en veldig omveltning, nemlig i vannflommens dager, et varsel om den kommende siste dommen. Videre viser han (v. 8) at Herren ikke regner tiden på samme måte som vi mennesker. Og til slutt (v. 9) at det er av tålmodighet, for at sjelene skal bli frelst, at Herren har ventet.

Det første punktet apostelen framhever, vannflommen, måtte jo også være kjent for spotterne, men «de ville ikke vite» dette:[1] at himlene og jorden ble til fra eldgammel tid, at jorden kom fram «ut av vann og gjennom vann» ved Guds ord, og at det var de samme kreftene som den daværende verden gikk under ved.

Tanken er denne: Himmel og jord ble til fra gammelt av i kraft av Guds ord. Jorden kom fram «ut av vann», for som det fortelles i skapelsesberetningen, løftet den seg fram av vannet som opprinnelig dekket det hele. Og den kom fram «gjennom vann», for da vannene vek til side, ble den nåværende jorden formet. På samme måte ble himmelhvelvingen formet da vannene «nedenfor» og vannene «ovenfor» ble skilt, så himmelhvelvingen kom fram med luftrommet.

Men ved de samme kreftene, nemlig Guds mektige ord og vannet, som igjen strømmet sammen nedenfra og ovenfra og oversvømmet alt, gikk verden under igjen. Hadde Guds ord fra gammelt av vist sin makt til å forandre alle ting, så lå det nok vitnesbyrd i det om at spotternes ord om at alt gikk uforandret på samme måte, ikke hadde noen vekt.

Den dag i dag taler spotterne jo om de evige naturlovene og vil ikke vite av noen dommedag. Likevel har Guds ord sagt at den nåværende himmel og jord skal gå under ved ild («spart til ilden»). De blir bare holdt oppe til tiden kommer da dommens ild bryter løs med undergang over alle ugudelige mennesker.

Da vannflommen kom, hadde den daværende verden jo allerede stått i mange hundreår. Slekten på Noahs tid har derfor sikkert spottet på samme måte som verdens barn i senere tider og vist til at alt

[1] NB: «overser de med vilje» (v. 5).

jo gikk for seg på samme måte gjennom tidene. Men vannflommen kom, og ilden vil også komme, fordi Guds ord har sagt det. At den siste dagen vil føre med seg verdens undergang ved ild, blir sagt allerede i Det gamle testamente.

Se for eksempel Jes 66,15: «Herren skal komme i ild», og Dan 7,9–10. Undergangen til Sodoma og Gomorra stod også som et forbilde. Og i Det nye testamente blir det samme sagt gang på gang, for eksempel i 1 Kor 3,13–15: «Dagen skal vise det, for den åpenbares med ild», og i 2 Tess 1,8: «med flammende ild».

Som Guds ord har sagt, slik skjer det. Dette skulle leserne komme i hu, men det ville ikke spotterne vite. De kunne vite det om de ville. Og slik er det til alle tider med dem som sier Guds ord imot: At de sier de ikke kan tro, ligger i at de ikke vil.

Men for Guds barn legger apostelen fram enda et viktig punkt som en må huske når det er tale om tid og stund: Herren regner ikke tiden på samme måte som vi. Våre tider er nok i Herrens hånd, men Herren regner ikke tiden etter årstallet, men etter innholdet. Derfor taler Herren, etter at han har skildret Jerusalems ødeleggelse, om dommedag som noe som kommer «straks etter». Og i Johannes' åpenbaring heter det gang på gang: «Se, jeg kommer snart!»

Hele den tiden som for oss er så lang, mellom Herrens første og andre komme, er for ham bare som en liten stund. For hele denne tiden har jo bare vært en tilegnelse av det som i sin helhet var gitt den første menigheten. Dette skal vi komme i hu, som ofte er sagt før, når vi ser apostlene tale om tiden for Herrens gjenkomst som nær. De hadde stilt sitt ur etter Herrens ur og så på tiden med hans øyne. Kommer vi dette i hu, blir vi ikke forvirret om det går lengre tid etter våre årstall. Vi sier likevel: «Han kommer snart.»

Ordet «tusen år er for Herren som én dag» er hentet fra Sal 90,4. Men apostelen føyer med rette til at også «for Herren er én dag som tusen år». Vi kan tenke på slike dager som langfredag, pinsedag og så videre. Også i vårt eget liv kjenner vi jo godt dager som veier som år, slik vi også kjenner de stille, mer ensformige tidene som svinner bort som på et øyeblikk. Skal vi akte på tiden for Herrens dag, skal vi ikke granske årstallet, men tidens innhold og tegn. Det er det avgjørende.

Ut fra dette ordet om tusen år som én dag har det allerede fra gammel tid kommet fram en tanke om at det skulle gå 6000 år fra verdens

skapelse til Herrens gjenkomst, svarende til de seks ukedagene, mens tusenårsriket skulle svare til sabbatsdagen, den sjuende dagen. Men det er jo bare menneskers tanker. Ordet sier ingenting om det.

Men ofte synes Herren for våre øyne å nøle så lenge at vi synes uret hans går for sakte, og vi blir utålmodige, slik «noen» troende var blitt på apostelens tid, så de holdt Herrens nøling for en utsettelse av løftet.

Også dette har sin grunn, sier apostelen, i Guds store tålmodighet med oss. Det er ikke hans vilje «at noen skal gå fortapt». Det er hans vilje «at alle skal komme til omvendelse». Derfor nøler han, til evangeliet med sitt tilbud har nådd rundt til alle verdens folkeslag.

Ventetiden er en nådetid for de mange hedningefolkene som ennå ikke har hørt evangeliet. Og ventetiden er tålmodighet også med dem som har hørt, men ennå ikke har omvendt seg, om de kanskje kunne komme. Og den er tålmodighet også med Herrens brud, så hun bedre kan bli smykket til å ta imot sin brudgom.

Hvor velsignet er det ikke, det Herren her gjennom apostelen har gitt vennene sine til trøst, når vi synes dagene går så sakte, og når vi blir anfektet av verdens spott og våre egne engstelige tanker! «Venter han lenge, han kommer dog visst, gleder oss så desto mer.»

568. Herrens dag med den store omveltningen og deretter de nye himler og den nye jord. Formaninger med alt dette for øye (3,10–13)

Etter å ha avvist spotternes fornektelse av Herrens gjenkomst sier apostelen nå som en fullviss kjensgjerning: «Komme skal Herrens dag» (slik er ordstillingen i grunnteksten). Det ligger noe triumferende i ordet slik det blir sagt her. Den dagen Herren kaller sin, da han vil gripe inn med sin velde, den skal komme, tross all benektelse fra spotterne. Og den skal komme «som en tyv om natten» (se Herrens ord i Matt 24,43 og ordet i 1 Tess 5,2). I det ligger det plutselige og uventede, kanskje også at den vil røve verdens barn for deres forgjengelige skatter.

Og nå maler apostelen for oss de store omveltningene som da skal skje. Spotternes ord om at alt jo gikk sin vante gang, og at det alltid skulle fortsette slik, skal brått forstumme. Det tales her om at «himlene skal forgå med veldig brak» (egentlig «med brusende fart»), og at «elementene skal komme i brann og gå i oppløsning».[1] Det vil jo si at hele naturen omkring oss med sine grunnstoffer (elementer) skal gjennomgå en veldig omdannelse, som om den gikk gjennom en smelteovn. Og «jorden og alt som er bygd på den», skal gripes av den samme ilden.

[1] NB: «himmellegemene skal komme i brann og gå i oppløsning» (v. 10).

Alle de verkene som menneskers kløkt har frambrakt, skal forgå på et øyeblikk. Vi har jo forbilder på en slik ilddom både i Sodoma og Gomorra i gamle dager og i den ildregnen som i løpet av et par minutter ødela byen St. Pierre på Martinique i vår tid.

Men hvor underlig vil det ikke bli, og for verden i alle fall forferdelig, når hele jorden slik kommer inn under dommens luer! Den skal lutres for all den urenheten synden har brakt over den, og så tre fram i en ny skikkelse.

«Nye himler og en ny jord, hvor rettferdighet bor», venter vi etter Herrens løfte. Med himler må her naturligvis ikke forstås Guds himmel, Guds bolig, for der er det ingen forandring eller skygge av omskiftelse. Det er den himmelen vi er vant til å se hvelve seg over oss.

Løftet om nye himler og en ny jord finner vi også hos profeten Jesaja, kap. 65 og 66. Der sier Herren: «For se, jeg skaper en ny himmel og en ny jord. Og de første ting skal ikke minnes, ingen skal lenger komme dem i hu» (Jes 65,17). Og videre: «Den nye himmelen og den nye jorden, som jeg skaper, blir stående til evig tid for mitt åsyn, sier Herren» (Jes 66,22).

Apostelens skildring av Herrens dag her (v. 10–13) sammenfatter det hele som i en sum. På dette stedet skilles det ikke mellom enkelthetene. Vi vet fra andre steder i Skriften at Herrens komme faller i forskjellige avsnitt: først dommen over Antikrist, så tusenårsriket med den første oppstandelsen, så den siste store dommedagen og deretter den nye himmelen og den nye jorden.[2] Her blir det sagt som i en hovedsum at alle disse tingene, alt det som omgir oss, går mot sin oppløsning.

«Da nå alt dette går i oppløsning, hvordan bør dere da være?» spør apostelen, og svaret blir gitt i det som følger: «I hellig ferd og øvelse i gudsfrykt (ordrett «i gudfryktigheter») bør dere vente på og fremskynde at Guds dag skal komme.»[3] Herrens dag vil for noen bli en dommens dag, for andre en salighetens dag. Det kommer an på med hvilket sinn en kan gå den i møte.

[2] Skriften taler om én synlig gjenkomst, da alle døde står opp og dommen holdes (Matt 25,31–32; Joh 5,28–29). Slik lærer også den lutherske bekjennelsen, som avviser et tusenårsrike på jorden før dommedag (Den augsburgske bekjennelse art. 17). Om forfatterens syn, se betraktning 639 til Åp 20.

[3] NB: «hvor nødvendig er det da at dere ferdes i hellighet og gudsfrykt, mens dere venter på at Guds dag skal komme, og fremskynder den» (v. 11–12).

For å kunne møte Herren med frimodighet må vi finnes i en «hellig ferd». Ikke en verdslig og ugudelig ferd, heller ikke en bare skikkelig ferd, men en hellig ferd. Det vil si en ferd i tro på at Kristi blod har kraft til å hellige oss syndere, og i alvorlig strev etter et liv som svarer til en slik tro, i fellesskap med Herrens hellige.

«I øvelse i gudsfrykt» betegner den hellige ferden som en daglig skole, der det stadig gjelder dette: Hva er Guds vilje? Bare hvis Herren finner oss på den plassen og i det sinnet, kan vi løfte hodet når dommens brak høres og Herren er der.

Men én ting til hører med for å være rett rede, og det er å vente på at Guds dag skal komme, altså å leve i en stadig forventning og et stadig håp. Slik levde apostlene og den første menigheten, og slik skal Guds folk alltid ha det: vente på Herren slik tjeneren venter på at herren hans skal komme hjem fra bryllupet (Luk 12,36).

Og vi skal legge merke til at Ordet her legger Guds barn på hjertet å «fremskynde» at Guds dag kommer. Hvordan kan det skje? Det kan skje ved bønn om at Guds rike må komme over hele jorden, og ved et nidkjært misjonsarbeid. Vi vet jo at evangeliet om riket skal forkynnes til et vitnesbyrd for alle folkeslag før enden kommer (Matt 24,14). Vi kan også fremskynde dagen ved å bidra med vårt til at bruden kan stå smykket for å møte brudgommen sin.

Det er en underlig dyp tanke at Herren slik gjør sin dags komme avhengig av hvordan menigheten står. Kan vi fremskynde dagen, kan vi også forsinke den ved lunkenhet.

569. Sluttformaning (3,14–18)

Den foregående formaningen om å fremskynde Guds dag ved en nidkjær forventning i hellig ferd og øvelse i gudsfrykt fører apostelen nå videre i v. 14–18. I denne sluttformaningen samler han de to store hovedmålene han hadde med brevet sitt: å formane dem til helliggjørelse med Herrens dag for øye og å advare dem mot «de lovløses villfarelse» (v. 17).

I v. 14 og begynnelsen av v. 15 understreker han enda en gang hvordan en levende forventning om Herren må gi seg utslag i et hellig strev etter å bli funnet «uten flekk og lyte for ham, i fred». Dette «i fred» blir føyd til fordi et hellig liv bare lar seg leve når hjertet har fred i troen på syndenes forlatelse.

Og enda en gang understreker apostelen at Herrens tålmodighet, at han venter med å komme, må aktes «som frelse» (se v. 9). Ventetiden skal brukes etter Herrens hensikt, ved at hans troende i Herrens tjeneste arbeider for å bringe frelsesordet ut til alle folkeslag og dypere inn i de troende. Denne Herrens vilje skal bli virkeliggjort gjennom hans hellige. For dem gjelder det å arbeide så lenge det ennå er dag, både utover og innover med sin egen salighet.

Fra slutten av v. 15 og i v. 16 gjør apostelen et særpreget tillegg. Han understreker at han er helt enig med det «vår kjære bror Paulus» hadde skrevet til dem om disse tingene, ja, ikke bare i brevene til dem, men i alle brevene sine. De brevene en her særlig må tenke på, er brevene Paulus skrev til menighetene i Lilleasia: Galater-, Efeser- og Kolosserbrevet. Men tillegget «i alle brev» viser at Peter også har kjent andre av apostelen Paulus' brev.

Hva det er i Paulus' brev apostelen her har i tankene, går fram av sammenhengen. Det er det alvorlige strevet etter hellighet, etter i alt

å «være en pryd for Guds, vår frelsers lære» (Tit 2,10). Det er dette apostelen her viser til som noe apostelen Paulus også særlig hadde innprentet menighetene i Lilleasia, som jo var hans åndelige barn.

Ved å vise til Paulus og stadfeste vitnesbyrdet hans går Peter imot den strømningen som ofte hadde vært oppe i Lilleasia for å gjøre Paulus mistenkelig. Den kom særlig fra trangsynte jødekristne som var smittet av fariseismen. De mente at Paulus gikk for langt når han forkynte troens ufortjente nådevei.

Men apostelen Peter antyder også at det var noe i Paulus' brev som «de ulærde» (uvitende) «og ubefestede» vrangtolket. Han innrømmer at disse punktene var vanskelige å forstå, men han legger ikke på noen måte skylden på Paulus. Tvert imot legger han avgjort ansvaret på dem som vrangtolket Paulus' ord. Det gjør han både ved å nevne at de gjorde det samme med «de andre Skriftene» – med det menes sikkert Skriftene i den gamle pakt så vel som i den nye – og ved å understreke at de gjorde det «til sin egen undergang». De vred altså med vilje meningen i Paulus' ord om for å pynte på sine kjødelige lyster.

Vi kan lett tenke oss hva i apostelen Paulus' brev Peter her sikter til. Det er Paulus' så ofte gjentatte forkynnelse om at frelsen er ufortjent, av nåde, uten lovens gjerninger, alene ved troen på Jesu blod. Samtidig understreket han hvordan kristenlivet, nettopp fordi det ikke stod under loven, men under nåden, fikk kraft til å komme fram i å oppfylle lovens krav, i det å bli «helliget helt igjennom» (1 Tess 5,23).

At nåden ikke er en sovepute, men nettopp den eneste sanne drivkraften til et hellig liv – denne forkynnelsen er jo den dag i dag «vanskelig å forstå», ikke bare for kjødelige mennesker, men stundom også for troende mennesker. Det er jo særlig sjette, sjuende og åttende kapittel i Romerbrevet som den dag i dag ofte blir misforstått.

At verdens barn vrangtolker ordet om frelse ufortjent av nåde ved troen, som om en kunne leve som en lystet, er jo helt vanlig. Men også innenfor kirken har noen hatt lett for å understreke de kristnes plikt så sterkt at det var på vei til lovtrelldom. Andre har understreket den kristne friheten i Jesu blod så sterkt at en glemte å våke og ble fristet til å misbruke friheten til «et påskudd for kjødet» (Gal 5,13).

Men det er jo ikke sannhetens skyld at den blir misforstått. Det er det tungnemme og uvillige menneskehjertet som har skylden. Visse-

lig er det «vanskelig å forstå» for kjødet, men for det oppriktige sinnet som lukker opp for Åndens lys, finnes det ingen motsigelse.

De visste jo nå på forhånd hvordan Skriften ble vrangtolket av dem som verken hadde Åndens klarhet eller ønsket å eie den. Med henvisning til dette advarer apostelen dem enda en gang (v. 17) mot alle de villfarne røstene som han hadde skildret for dem i kap. 2 og 3. Overfor vranglærens storm måtte de ikke la seg rive med, så de falt ut av den faste stand de hadde fått.

Denne formaningen er aldri overflødig for Guds barn. Stundom viser det seg, når et eller annet villfarelsens uvær farer fram, kanskje med sterk, men falsk henvisning til Skriftens ord, at mennesker en hadde regnet som støttene i fellesskapet, lar seg rive med.

Men den beste måten å vinne fasthet på er (v. 18) å «vokse» dypere inn «i nåde og kjennskap til vår Herre og frelser Jesus Kristus», den nåden og den sannhetserkjennelsen som er brakt oss i Jesus Kristus. Jo dypere en har slått rot i nåden, desto fastere står troens tre. Der veksten bare er liten, blir faren for å bli revet løs større.

Visselig er det Gud som gir vekst. Men formaningen her («voks») sier oss at det også kreves noe fra vår side for at det skal bli vekst. Jo mer det hellige «framover» lever i hjertet, og jo dypere hjertet erkjenner sin synd og gjennom det også trenger dypere inn i Frelserens nåde, desto fastere står vi, og desto kraftigere blir veksten.

Men til en rett vekst i Herren hører også å komme fram til en dypere kunnskap, å modnes til en mer finfølende bedømmelse av Herrens vilje og sinn og av Åndens røst. Da blir den rette veksten slik Johannes døperen fikk si det (Joh 3,30): «Han skal vokse, jeg skal avta.» Jesus alltid større for oss og i oss, vi selv mindre i oss selv – det er den rette veksten.

Og denne veksten vil vår Jesus selv virke i oss. Derfor slutter apostelen også med å lovprise denne Frelseren: «Ham tilhører æren, nå og til evighetens dag!» – til den dagen gryr da tiden blir avløst av evigheten.

Mer ydmykhet gi meg, mer lyst til din pris,
mer deg å opphøye på englenes vis,
mer nyttig og gjør meg, i kjærlighet rik,
mer skikket til himlen, mer, Jesus, deg lik!

Om Carl Asschenfeldt-Hansen

1856–1934

Carl Asschenfeldt-Hansen (1856–1934) ble født 28. juni 1856 i Bov ved Flensborg i Sønderjylland. Han var sønn av en prest og vokste opp i Højslev ved Skive. Han tok teologisk embetseksamen i København i 1879. Som ung huslærer på Refsnæs fikk han et åndelig gjennombrudd gjennom vennene i Indre Mission.

Han var prest på Lolland og i Sæby, og fra 1892 til 1896 reiste han som predikant for Indre Mission i Danmark. Senere var han sogneprest i Slemminge-Fjelde, i Nørre Nissum, der han også ledet seminaret, og til slutt i Gjern-Skannerup. Han hørte til kretsen rundt Vilhelm Beck og var en utpreget vekkelsespredikant, luthersk og bibeltro. Han satt i styret for Det Danske Missionsselskab, ledet Sømandsmissionen og redigerte flere misjonsblader.

Hovedverket hans er «Fra Guldgruben. En Bibelforklaring», en gjennomgang av hele Bibelen for vanlige bibellesere, skrevet alene i årene 1894–1905. Han ville, som han sa, «veksle de større sedlene i mindre mynt», det vil si gi menigheten det beste av bibelforklaringen i en enkel og varm form. Hver betraktning har et lesestykke og en utlegning som ofte ender i et salmevers. Verket ble trykt i mange opplag og var mye brukt også i Norge. Han døde i Langå 27. mars 1934.